

Bostads AB Poseidon - granskning av verksamhetsåret 2018

Januari 2019

Bostads AB Poseidon – Granskning av verksamhetsåret 2018

Diarienummer: 0183/18

Lekmannarevisorer: Lars Bergsten och Lars-Ola Dahlqvist

Yrkesrevisor: Lisa Nöjd

www.goteborg.se/stadsrevisionen

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Granskning av verksamheten	6
<i>Grundläggande granskning</i>	6
<i>Granskning av resor i tjänsten</i>	7
<i>Personsäkerhetsarbete</i>	14
<i>Granskning av systematiskt brandskyddsarbete (SBA)</i>	22
<i>Granskning av chefers förutsättningar i Göteborgs Stad</i>	30
<i>Uppföljning av säkerhet på lekplatser</i>	30
Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering	35
Språkbruk och revisionstermer	36

Sammanfattning

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Årets granskning av bolaget omfattar:

- grundläggande granskning
- granskning av resor i tjänsten
- granskning av personsäkerhetsarbete
- granskning av systematiskt arbetsmiljöarbete (SBA)
- granskning av chefers förutsättningar i Göteborgs Stad
- uppföljning av föregående års rekommendationer.

Granskningen visar att delar av bolagets verksamhet har brister som behöver åtgärdas. Därför lämnar vi följande rekommendationer:

Tabell: Sammanställning av rekommendationer (tabellen fortsätter på nästa sida)

Område	Rekommendation
Granskning av resor i tjänsten	Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen och vd att i den påbörjade översynen av följsamhet till gällande regelverk för resor i tjänsten även beakta de iakttagelser och bedömningar som framkommit i denna granskning.
Granskning av personsäkerhetsarbete	Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att i det utvecklingsarbete som pågår beakta de iakttagelser och bedömningar som framkommit i denna granskning.
Granskning av systematiskt brandskyddsarbete (SBA)	Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att bolagets systematiska brandskyddsarbete bedrivs i enlighet med gällande krav.

Område	Rekommendation
Uppföljning av bolagets säkerhetsarbete på lekplatser	<p>Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelse och vd att säkerställa att vidtagna åtgärder av de brister och fel som framkommer vid de årliga säkerhetsbesiktningarna av bolagets lekplatser dokumenteras systematiskt.</p> <p>Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelse och vd att se till att årliga externa kvalitetskontroller av bolagets lekplatser genomförs oberoende av bolaget.</p>

I övrigt bedömer vi att bolaget har skött verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Granskning av verksamheten

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen av verksamheten omfattar en grundläggande del, som är en översiktlig granskning av bolagets ledning och styrning samt interna kontroll, flera fördjupade granskningar samt uppföljning av tidigare års granskning.¹

Grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen syftar till att översiktligt bedöma bolagets ledning och styrning samt interna kontroll. Det innebär att revisorerna löpande följer styrelsens protokoll och handlingar och informerar sig om verksamheten. Granskningen omfattar följande delar:

- följsamhet mot kommunfullmäktiges ägardirektiv
- följsamhet mot kommunfullmäktiges riktlinjer och direktiv för Göteborgs Stads bolag
- följsamhet mot kommunfullmäktiges budget
- följsamhet mot kommunfullmäktiges riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll
- följsamhet mot kommunfullmäktiges regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning
- styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi
- beslutsunderlag
- hantering av särskilda uppdrag från kommunstyrelsen/kommunfullmäktige.

Iakttagelser

Den grundläggande granskningen visar inte på några avvikelser.

---

¹ Se lekmannarevisorernas granskningsplan för bolaget (april 2018).

Bedömning

Lekmannarevisorernas översiktliga bedömning är att bolaget har en tillfredsställande ledning och styrning samt tillräcklig intern kontroll inom de områden som omfattats av den grundläggande granskningen.

Granskning av resor i tjänsten

Utgångspunkter i granskningen

Inom Göteborgs Stad genomförs tjänsteresor med olika syften och ändamål. Oavsett varför en tjänsteresa genomförs, om det är för att delta i en konferens, ett studiebesök eller något annat, ska resan ha ett syfte som på ett eller annat sätt gagnar stadens verksamheter. Detta understryks ytterligare av att verksamheten är offentlig.

I samband med resor kan felaktigheter eller oklara syften med resan orsaka förtroendeskador som indirekt drabbar både anställda och förtroendevalda i Göteborgs Stad. Det påverkar även den allmänna tilltron till offentligt ägda verksamheter även om det ofta rör sig om relativt små felaktigheter i monetära termer. Ur det perspektivet utgör resor ett område där det är särskilt viktigt med en god intern kontroll.

Göteborgs Stads policy för resor i tjänsten beskriver hur medarbetare och förtroendevalda bör agera för att resa ekonomiskt, säkert och miljöanpassat i tjänsten.

Policyn för resor i tjänsten innebär i huvudsak att:

- de minst klimatpåverkande färdmedlen ska väljas
- resor ska genomföras på ett kostnadsmedvetet sätt
- färd sätt och logi ska väljas så att arbetstiden utnyttjas effektivt
- webb- och videomöten ska ersätta resor när det är lämpligt
- säkerhet och arbetsmiljö ska vägas in vid val av resa.

En samlad bedömning av ovanstående faktorer ska ligga till grund för beslutet inför val av resa. Policyn för resor i tjänsten konkretiseras med stadens riktlinjer för resor i tjänsten.

Granskningens syfte är att bedöma om styrelsen har en tillräcklig intern kontroll avseende resor i tjänsten.

Utifrån syftet ska följande revisionsfrågor besvaras:

- följer styrelsen fullmäktiges policy och riktlinjer för resor i tjänsten?
- följer styrelsen Skatteverkets rättsliga vägledning?
- efterlevs styrelsens interna anvisningar vid resor?

Granskningen har utförts genom dokumentstudier och stickprov av underlag från aktuella konton där resor i tjänsten finns bokförda. Perioden som har granskats är 1 januari 2017 till 30 juni 2018. Intervjuer har också genomförts med bolagets administrativa utvecklingschef, personalchef samt vd.

Granskningens revisionskriterier är Göteborgs Stads policy och riktlinjer för resor i tjänsten, Skatteverkets rättsliga vägledning för studie- och konferensresor och vissa förmåner för beskattning samt bolagets auktorisationsbestämmelser, attestregler och egna anvisningar.

lakttagelser

Bostads AB Poseidons anvisning för resor i tjänsten och parkering vid arbetsplats

Enligt Göteborgs Stads riktlinjer för resor i tjänsten ska befogenhetsfördelning för resa, konferens och logi anges i en lokal anvisning. Detta gäller både inom Sverige och utomlands. Också vem som har befogenhet att besluta om undantag från flygresor under 50 mil ska framgå i den egna anvisningen. Bolaget har en anvisning ”Resor i tjänsten och parkering vid arbetsplats” fastställd av företagsledningen år 2016. I oktober och december månad år 2018 uppdaterades anvisningen och fastställdes på nytt. Anvisningen följer stadens policy och riktlinjer för resor i tjänsten med vissa preciseringar.

Om en medarbetare erbjuds parkeringsplats för privat bil ska detta preciseras i anvisningen med utgångspunkt i stadens parkeringspolicy och skattelagstiftningen. I de lokala anvisningarna kan bolaget ytterligare precisera aktiviteter och beslut utöver de som nämns i policyn och riktlinjerna, dock krävs att stadens policy och riktlinjer är minsta nivå. Bolagsanvisningen preciserar vad som krävs vid brukandet av privat bil i tjänsten.

Den uppdaterade versionen av bolagets anvisning innefattar i huvudsak förtydliganden och redaktionella ändringar. Skrivningen om egen bil har tydliggjorts, likaså beslutsordningen i det enskilda fallet samt medarbetares möjlighet till parkering. När det gäller hantering av reseräkningar saknades detta i den tidigare anvisningen. Utförlig information noterades dock i bolagets personalhandbok. I den senaste uppdaterade versionen har nu ett tillägg om detta förts in.

Stickprovsgranskningen

I granskningen har 15 stickprov av resor under den angivna perioden granskats. Vi bad att få samtliga underlag kopplade till respektive resa. Detta visade sig vara ett ganska omfattande arbete. En hel del uppgifter inkom som kompletteringar.

Beslut om resa

Som vi nämnt ska, enligt stadens policy och riktlinjer, befogenhetsfördelning för resa, konferens och logi anges i en lokal anvisning. Enligt bolagets anvisning (som gällde då granskningen genomfördes) är det närmaste chef som fattar dessa beslut. I anvisningen avseende ”egna personliga utgifter” framgår att utlandsresor för vd ska godkännas i förhand av styrelsens ordförande eller vice ordförande.

Beslut om de granskade resorna har inte gått att verifiera då dokumenterade beslut saknats. Då vi efterfrågat detta har vi i de flesta fall fått veta att det har funnits ett muntligt godkännande av närmsta chef. I något enstaka fall har ett godkännande via e-post verifierats. När det gäller styrelseresor beslutar styrelsen om dessa indirekt i samband med den årliga planeringen, vilket framgår av styrelseprotokoll. Av dessa handlingar framgår att en styrelseresa ska företas med angivet datum, däremot framgår inte resmål eller syfte.

Resans syfte, val av deltagare och säkerhet

Enligt Skatteverkets rättsliga vägledning är det viktigt att syfte och nytta tydligt framgår i den dokumentation som ska finnas tillgänglig hos arbetsgivaren. Även stadens riktlinjer är tydlig med att syftet ska ha entydig anknytning till verksamhetens uppdrag. Det kan gälla antingen att tillföra kunskaper och erfarenheter som bedöms nödvändiga för verksamheten, eller att uppfylla förpliktelser som är en konsekvens av att Göteborg är rikets näst största stad. Antalet deltagare ska noga övervägas och ett tydligt motiv måste finnas för valet av deltagare. Vid val av resa ska också en sammanvägning göras av syftet med resan, tid, kostnad, klimatpåverkan samt säkerhet och arbetsmiljö (utan inbördes ordning). Innan en resa beställs ska resenären i samråd med sin chef överväga om det är möjligt att ersätta resan till förmån för telefonmöte, videokonferens eller liknande.

I ett fåtal av de resor som granskats saknades syftesbeskrivning. Då vi påpekade detta har bolaget i de flesta fall kunnat komplettera med ett syfte. Däremot har vi inte kunnat verifiera en tydlig dokumentation som visar på nyttan för bolagets verksamhet (även om den kan förstås av syftet med eller programmet för resan), ett övervägande av alternativ till resa (videokonferens eller dylikt), val av deltagare samt motiv till valet av deltagare i något av stickproven.

I granskningen har flera resor företagits där stora delar av bolaget har deltagit, exempelvis hela distrikt, avdelningar och styrelsen med vd och andra viktiga tjänstepersoner. I dessa fall har samtliga deltagare avrest med samma avgång utan någon påvisad hänsyn till säkerhetsaspekterna med detta förfarande.

Reseräkning

Skattereglerna anger att om den anställde själv har haft utgifter i samband med en tjänsteresa, som är att anse som bolagets utgifter, ska den anställde ersättas skattefritt. En reseräkning utgör underlag för såväl sådan ersättning som för skattepliktiga förmåner såsom fria måltider vid tjänsteresa, kurser, kongresser, konferenser och studieresor. Arbetsgivaren ska göra skatteavdrag och betala arbetsgivaravgifter på sådan förmån. Stickprovsgranskningen visar att det inom bolaget finns en bristande disciplin vad gäller att skriva reseräkningar.

Färdmedel

Stadens riktlinjer anger ett tydligt förhållningssätt vad gäller val av färdmedel. Först i tredje hand kan resa med bil göras och då i första hand av de som tillhandahålls av staden. Om bil används och flera ska resa ska samåkning övervägas. Taxi kan väljas om ingen av stadens bilar finns att tillgå och om inget kollektivt alternativ finns eller då det är mer kostnadseffektivt än andra alternativ. Först därefter kommer alternativet privat bil. Detta är tillåtet undantagsvis och ska vara beslutat av chef.

Granskningen visar att det förekommer att såväl privat bil som taxi har nyttjats i tjänsten. I bolagets anvisning som gällde då granskningen genomfördes finns följande formulering: ”I undantagsfall får privat bil användas för tjänsteresor, vilket beslutas av närmaste chef. [...]Beslutet att använda egen bil i tjänsten = närmaste chef godkänner körrapport i Hogia lön. [...]Närmaste chef beslutar i det enskilda fallet om användande av privat bil i tjänsten.” Stickprovsgranskningen visar inget annat än att beslut har skett i enlighet med bolagets anvisning.

Arbets tid, nöje, rekreation

I stadens riktlinjer framgår att bortavaron från arbetet ska stå i ett rimligt förhållande till det förväntade utbytet med aktiviteten. Minst hälften av den ianspråktaga arbetstiden bör användas för resans egentliga syfte.

Skatteverkets rättsliga vägledning reglerar förmånsbeskattning när resor har alltför omfattande inslag av nöje och rekreation eller om resan skett under en helg. I de fall Skatteverket bedömer att begränsningarna har överskridits kan resorna anses utgöra semester eller annan förmån och därmed ge upphov till förmånsbeskattning för den anställde. Arbetsgivaren blir samtidigt skyldig att erlagga arbetsgivaravgifter.

Genom praxis har principen etablerats att det under kortare konferensresor (två till tre dagar) inte bör finnas utrymme för någon beaktansvärd tid för fria aktiviteter.

I granskningen har tre resor uppmärksammats särskilt där bristande följsamhet mot bland annat det ovan beskrivna har noterats. Nedan redovisas iakttagelser separat för var och en dessa resor.

Stockholm

Under våren år 2018 genomförde ett av bolagets åtta distrikt en resa till Stockholm. Distriktets personal var inbjuden och totalt följde 19 personer med. I stickprovet saknades syfte med resan, men vid närmare efterfrågan framkom följande formulering i ett e-postsvar: ”Syftet med resan var att hitta varandra och bygga upp gemenskap med anledning av de ändringar som har gjorts”. Enligt ansvarig distriktschef hade en muntlig avstämning med bolagets dåvarande vd gjorts som godkännande av resan. Resan inkluderade en hotellövernattning. Av programmet för resan framgår två guidade museibesök, en två timmar lång arbetsplatsträff, två luncher, en gemensam middag samt egentid.

Originalkvitto för den gemensamma middagen saknades. Däremot fanns en specificerad faktura från restaurangen. Enligt tilläggsuppgift har ansvarig distriktschef samrått angående olika planer och stämt av resan muntligen med dåvarande vd. Kostnader för resan attesterades av dåvarande vd.

Malmö/Köpenhamn

Den 11 till 12 maj år 2017 gjorde ett annat distrikt en studieresa till Malmö/Köpenhamn. Antal deltagare uppgick till 17 personer. Syftet med resan var oklart men av offerten från Egencia framgår att det var en kick-off. Resan innehöll en hotellövernattning i Malmö. Enligt programmet genomfördes ett studiebesök på Tornet (ett bostadsbolag i Malmö). Det framgår inte hur lång tid som avsatts för detta. Av programmet kan utläsas att besöket skedde mellan klockan 11.00 och 15.30 inkluderat promenad till hotell, incheckning, lunch och transfer till Tornet. Programmet anger vidare att en diskussion om affärsplanen ska föras under cirka en och en halv timme. Resan innefattade därutöver en bouletterning och en sightseeing i Köpenhamn som genomfördes på Segways. Resan tur och retur till Köpenhamn företogs med tåg. Under tågresan hem ska deltagarna, enligt programmet, gått igenom AktivBo².

Specifikation för måltider saknas. Resan ska, enligt uppgift, ha varit muntligt godkänd av dåvarande vd. Kostnaderna för resan har attesterats av dåvarande vd.

Bryssel

Denna resa, som företogs den 12 till den 15 oktober år 2017, har genomförts av en av bolagets avdelningar. Totalt rörde det sig om 21

---

² AktivBo är ett företag som genomför hyresgästundersökningar för bolagets räkning.

deltagande personer. Resan hade destination Bryssel och har varit en utvecklings- och utbildningsresa för team/avdelning/teknik. Verksamhetsutveckling ska ske genom att få ökad kunskap om EU:s arbete och om Bryssels kanal-, bostads- och lokalprojekt. Programmet som vi tagit del av är mer att likna vid en blandning av information till deltagarna och en beskrivning av vad som händer.

Resan sträcker sig från torsdag till söndag. Enligt programmet utgjorde helgen personalens egen tid. Bolaget har stått för hotellkostnad under hela reseperioden, det vill säga även helgövernattning, samt hemresa. Kostnaderna för den mat och de aktiviteter som företogs under helgen har betalats av deltagarna var och en för sig.

Resan har, enligt uppgift, godkänts muntligt av dåvarande vd. Attest av kostnader har skett av dåvarande vd.

Förändringsarbete inom bolaget

Den 1 juli år 2018 fick bolaget en ny vd. I ett vd-brev daterat i september år 2018 deklarerar den nytillträdda vd:n följande: ”Som vd har jag initierat en översyn av bolagets följsamhet till Göteborgs Stads policy och riktlinjer för resor i tjänsten samt representation och gåvor. Syftet är att löpande bidra till att medvetandegöra Poseidons anvisningar kopplade till dessa.”

Bedömning

Utifrån de iakttagelser som har gjorts är bedömningen att styrelsens interna kontroll avseende resor i tjänsten kan stärkas.

Lokal anvisning

Bolagets lokala anvisning tar utgångspunkt i Göteborgs Stads policy och riktlinjer för resor i tjänsten vilka gäller för såväl medarbetare som förtroendevalda. Utifrån det är det vår bedömning att den lokala anvisningen även omfattar bolagets förtroendevalda (vilket då bör framgå av densamma) och därmed bör beslutas av styrelsen. Bedömningen är att de krav som stadens riktlinjer ställer på en lokal anvisning, i och med den uppdaterade versionen, i övrigt är uppfyllda.

Reseräkningar och nyttjande av privat bil i tjänsten

I syfte att säkerställa efterlevnad av Skatteverkets regler vad gäller förmåner, men också stadens riktlinjer för bland annat redovisning av klimatkompensation, menar vi att disciplinen för att skriva reseräkningar bör stärkas. Vi ser det som positivt att den reviderade lokala anvisningen numera berör reseräkningar, särskilt då Göteborgs Stads policy och riktlinjer för resor i tjänsten saknar en sådan skrivning. Avseende nyttjandet av privat bil i tjänsten menar vi att styrelsen kan överväga om

beslut i efterhand är ett lämpligt förfarande och i överensstämmande med fullmäktiges intentioner.

Beslut om godkännande av resa

Vid val av resa, säger riktlinjerna att, en sammanvägning ska göras av syftet med resan, tid, kostnad, klimatpåverkan samt säkerhet och arbetsmiljö. Syftet ska ha en entydig anknytning till verksamhetens uppdrag och antalet deltagare ska noga övervägas med en tydlig motivering för valet av deltagare.

För att öka transparensen men också spårbarheten för att i efterhand kunna bedöma efterlevnaden av stadens riktlinjer menar vi att beslut om resor bör genomföras skriftligt.

Säkerhet

Resepolicyn anger att säkerhet ska vägas in vid val av resa. Granskningen har visat att flera resor har inneburit att stora delar av bolagets personal har avrest med samma avgång, bland annat hela distrikt och styrelse med ledande befattningshavare. Vår bedömning är att vid resor där hela, eller stora delar av avdelningar, distrikt, ledningsfunktioner och/eller styrelse deltar bör riskerna med gemensamma avgångar övervägas utifrån säkerhetsaspekter. Utifrån detta övervägande bör lämpliga åtgärder vidtas.

Brister i den interna kontrollen

I stadens riktlinjer framgår att bortavaron från arbetet ska stå i rimligt förhållande till det förväntade utbytet med aktiviteten. Minst hälften av den ianspråktagna arbetstiden bör användas för resans egentliga syfte. Det ska även finnas en koppling till verksamhetens uppdrag. Enligt Skatteverkets regler ska en studie- eller konferensresa utgöra effektivt arbete, som tumregel innebär det minst sex timmar per dag. Genom praxis har principen etablerats att det under kortare konferensresor (två till tre dagar) inte bör finnas utrymme för någon beaktansvärd tid för fria aktiviteter.

Bedömningen är att den interna kontrollen vad gäller distriktsresorna till Stockholm och Malmö/Köpenhamn samt avdelningsresan till Bryssel har brustit. Resorna har varit under två dagar och har enligt vår bedömning haft stort utrymme för fria aktiviteter och omfattande inslag av nöje. Dessutom har en av resorna legat över en helg och bolaget har betalat för helgboendet. Vi menar att resorna kan vara föremål för förmånsbeskattning då de enligt Skatteverkets regler kan anses utgöra semester eller annan förmån. Enligt vår bedömning brister den interna kontrollen också då det framkommit att underlag för måltider inte har specificerats.

Beslut och godkännande av den här typen av resor som dels innefattar hela distrikt och avdelningar, men som också är tveksamma till sin karaktär, bör föregås av dokumenterade och tydligt motiverade beslut. Syftet, antalet och valet av deltagare bör framgå tydligt. Dessa resor utgör, enligt vår bedömning en risk för förtroendeskada.

Bolagets påbörjade översyn av följsamheten mot Göteborgs Stads policy och riktlinjer för resor i tjänsten är enligt vår mening nödvändig. I översynen bör även Skatteverkets regler beaktas. Varje förvaltning och bolag ansvarar för att kommunicera och följa upp innehållet och efterlevnaden av stadens policy och riktlinjer för resor i tjänsten. För att i efterhand kunna bedöma efterlevnaden av gällande regelverk menar vi att bolaget bör öka spårbarheten till samtliga underlag tillhörande respektive resa.

I syfte att minska risken för förtroendeskada och stärka den interna kontrollen lämnar lekmannarevisorerna följande rekommendation till styrelsen och vd:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen och vd att i den påbörjade översynen av följsamhet till gällande regelverk för resor i tjänsten även beakta de iakttagelser och bedömningar som framkommit i denna granskning.

Personsäkerhetsarbete

Utgångspunkter i granskningen

Grunden för att medarbetare och förtroendevalda utför ett arbete med hög kvalitet är att det i alla avseenden (fysiskt, psykiskt och socialt) finns en trygg och god arbetsmiljö. Med det menas att inte utsättas för diskriminering, kränkande särbehandling eller trakasserier och att arbetet kan genomföras under förhållanden utan ofredanden eller obehag. Våld och hot mot anställda på en arbetsplats är ett arbetsmiljöproblem som, för den som drabbas, kan innebära fysiska skador, psykiskt påfrestande oro samt ekonomiska förluster på grund av sjukskrivningar.

Ett särskilt utsatt område kännetecknas av en social problematik och kriminell närvaro. Sverige har totalt 23 sådana områden varav sju återfinns i Göteborg. Framtidenkoncernen har verksamhet inom samtliga. För de som i sitt arbete verkar inom dessa områden kan risken för hot och våld vara förhöjd. Mot den bakgrunden bedöms personsäkerhetsarbete vara ett viktigt område att granska.

Granskningen syftar till att bedöma om bolaget bedriver ett personsäkerhetsarbete i enlighet med gällande regelverk. Granskningen ska svara på följande revisionsfrågor:

- Har bolaget en ändamålsenlig (dokumenterad) organisation för personsäkerhetsarbetet?

- Har bolaget (dokumenterade) rutiner för personsäkerhetsarbetet?
- Finns det en tillbudsrapportering och riskhantering som säkerställer att risker för våld och hot om våld kan minimeras?
- Sker det en uppföljning som ger tillräckligt med underlag för att bedöma om säkerhetsnivån är acceptabel?

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer. Inom ramen för granskningen har vi också skickat en enkät till samtliga anställda på bolaget. Enkäten har ställt frågor om upplevelsen och hanteringen av hot och våld.

Granskningens revisionskriterier är Arbetsmiljöverkets föreskrifter om hot och våld i arbetsmiljön (AFS 1993:2), Göteborgs Stads säkerhetspolicy och Göteborgs Stads riktlinje för personsäkerhet.

Arbetsmiljölagen utgör grunden för Arbetsmiljöverkets föreskrifter om hot och våld i arbetsmiljön. Göteborgs Stad har upprättat en säkerhetspolicy som anger att säkerhetsarbete också omfattar personsäkerhet och att varje nämnd och styrelse ansvarar för detta. Policyn konkretiseras i stadens riktlinje för personsäkerhet som syftar till att skapa en för staden gemensam syn på säkerhetsarbetet före, under och efter en händelse med inslag av hot och/eller våld.

lakttagelser

Organisation

Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter ska säkerhetsarbetet ordnas så att risk för våld eller hot om våld så långt som det är möjligt förebyggs. Lokala behov och förutsättningar ska avgöra hur arbetet bäst organiseras och vilka handlingsprogram som behövs för att förebygga våld och hot. Stadens säkerhetspolicy föreskriver att bolagsledningen, genom en tydlig inriktning och fördelning av ansvar, ska engagera sig i verksamhetens säkerhetsarbete. Organisation, delegation, beslut, planer och åtgärder beträffande säkerhetsarbetet ska dokumenteras.

Bolagets arbete med personsäkerhet ingår som en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet vilket också stadens riktlinje för personsäkerhet föreskriver att det ska. Beskrivning av ansvarsfördelning och organisation återfinns i bolagets säkerhetshandbok. Arbetsgivaransvaret är formulerat i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrifter. Också arbetstagarnas skyldigheter är beskrivna.

Bolagets skyddsorganisation innefattar olika stödfunktioner i händelse av en krissituation. I första hand är det närmsta chef som ansvarar för det direkta agerandet, enligt säkerhetshandboken. Vid särskilt allvarliga händelser ska bolagets krisledningsgrupp kontaktas. Allvarliga händelser kan vara personskada eller händelser som starkt påverkar verksamheten. Bolaget har ett företagsråd som representeras av huvudskyddsombud och här sker samverkan kring bland annat arbetsmiljöfrågor. I distriktsråden

återfinns skyddsombud för distrikt och i HK(huvudkontor)-råd finns skyddsombud för huvudkontoret. Som personalchef ingår ett särskilt ansvar för det systematiska arbetsmiljöarbetet vilket innebär att det finns ett samarbete mellan personalchef, huvudskyddsombud och distriktschef i alla frågor inom ramen för detta. Ett av bolagets två huvudskyddsombud samordnar det distriktsvisa säkerhetsarbetet. Bolaget finns representerat i det koncerngemensamma säkerhetsrådet.

Stadens säkerhetspolicy anger att en säkerhetschef ska utses och ha befogenhet att vara drivande, hålla ihop, initiera och genom stöd och uppföljning utveckla säkerhetsarbetet. En av bolagets åtta distriktschefer har ett särskilt ansvar, som i huvudsak innebär att samordna bolagets totala säkerhetsarbete för årlig rapportering till styrelsen. Ansvaret för genomförande av säkerhetsarbetet ligger inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet och därmed på respektive chef i linjeorganisationen. Som samordnare är aktuell distriktschef också ordförande i bolagets krisledningsgrupp. Säkerhetssamordnaren anser att tillräckliga befogenheter följer med ansvaret men att tiden inte alltid räcker till. Enligt uppgift från bolaget kommer rollen som säkerhetssamordnare framgent att innehas av medarbetare som tillhör huvudkontoret.

Rutiner

I säkerhetshandboken finns hänvisningar till Arbetsmiljöverket och dess föreskrifter om hot och våld. Vidare beskrivs det att bolaget har egna riktlinjer för hot och våld som i korthet innefattar följande:

- Genomföra förebyggande åtgärder genom exempelvis förändring i den fysiska arbetsmiljön och utbildningsinsatser.
- Uppföljning av hot- och våldssituationer såväl omedelbara åtgärder som uppföljande samtal.
- Vid samtliga hot- och våldssituationer göra en arbetsskadeanmälan.

Det finns också en särskild skrivning om hur hot och våld ska hanteras inom bolaget: ”Att kunna hantera hot och våld är viktiga delar i det lokala och centrala systematiska arbetsmiljöarbetet, att frågorna diskuteras löpande på arbetsplatsträffar och i företagsrådet.”

Vidare beskrivs förebyggande åtgärder och hur göra då en händelse inträffar: ”Det är viktigt att ha en genomtänkt planering för hur man förebygger och hanterar hot- och våldssituationer som kan uppstå på en arbetsplats. Frågor om hot och våld ska alltid ses som en löpande del av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Alla medarbetare ska känna sig trygga. Arbetsplatsens regler och rutiner ska följas. Ett konsekvent handlande skapar trygghet.”

Det finns inget särskilt dokument som innehåller riktlinjer för hot och våld. I säkerhetshandboken saknas en hänvisning till stadens säkerhetspolicy och riktlinje för personsäkerhet.

Hantering av personsäkerhetsrisker

Riskidentifiering sker inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet och skyddsronder som genomförs per distrikt (fyra/år) och på huvudkontoret (två/år).

I den bolagsövergripande internkontrollplanen finns hot och våld mot personal med som en risk med värdet åtta. Risken har bedömts vara hanterad, återfinns i åtgärdsplanen och övervakas. Kontrollaktiviteterna hänvisar till bolagets dokumenterade rutiner, avtal med säkerhetsföretag, incidentrapporteringssystemet, löpande skyddsronder samt koncernens säkerhetschef (anställd år 2018) och dennes arbete med en koncerngemensam satsning på arbetsmiljö, trygghet och säkerhet. Planerade åtgärder är att utvärdera resultatet av den koncerngemensamma satsningen på arbetsmiljö, trygghet och säkerhet (se nedan). Övervakande åtgärder ska göras genom test av att rutinen för incidentrapportering följs samt att uppkomna situationer följs upp enligt bolagets rutiner.

Bolagets säkerhetshandbok innehåller en kort beskrivning av hur medarbetaren ska agera vid händelse av våld eller hot om våld samt vilka kontakter som bör tas. Det finns också en kort beskrivning om när en situation kan uppstå och att det då är lämpligt att göra en riskbedömning genom att inhämta information från kollegor. Det beskrivna rör situationer då medarbetaren i ett eller annat avseende söker upp en hyresgäst. Vid osäkerhet ska det alltid vara två personer vid besöks-tillfället, enligt denna beskrivning.

Utbildning

Arbetsmiljöverkets föreskrifter anger att arbetstagarna ska ha tillräcklig utbildning och information och få tillräckliga instruktioner för att kunna utföra arbetet säkert och med tillfredsställande trygghet. Bolagets säkerhetshandbok anger att utbildningsinsatser är en del av det förebyggande arbetet.

En fråga ställdes till säkerhetssamordnaren om utbildning av hot och våld. De svar som vi tagit del av visar att sju av de åtta distrikten har under året genomfört någon form av utbildning i hot och våld. I ett av fallen rörde utbildningen våld i nära relationer. För de övriga distrikten var utbildningarna, som genomfördes med olika arrangörer, inriktade mot hot och våld i arbetsmiljön. Granskningen visar att under augusti månad 2018 hölls en intern halvdags arbetsmiljöutbildning för skyddsombuden inom bolaget. Även om utbildning inte specifikt innefattade begreppen hot och våld, förstås det som att även det berördes inom ramen för denna halvdag.

Incidenthantering

Bolagets egna anvisningar anger att vid samtliga hot- och våldssituationer ska en arbetsskadeanmälan göras. Av intervjuer framgår att säkerhetssamordnaren kräver att få information om extraordinära händelser. Det framgår vidare att incidentrapporteringssystemet inte är särskilt flitigt utnyttjat men att de flesta händelser som inträffar lyfts i något sammanhang, exempelvis vid arbetsplatsträffar. Säkerhetssamordnaren berättade att det förekommit att information om inträffade händelser gått via media.

Uppdrag från koncernledningen

I december år 2016 fattade koncernledningen beslut om att ge dotterbolagen i uppdrag att utöka närvaron i utvecklingsområdena. Varje enskilt bolag fick ansvar för förhandlingar och implementering under år 2017. Enligt uppgift från Poseidon har bolaget omhändertagit uppdraget genom att anställa sex trygghetsvårdare plus en chef.

Uppföljning

Riktlinjen för personsäkerhet anger att ansvarig chef ansvarar för att den som blivit utsatt för allvarligt hot och den personalgrupp som berörs får delta i uppföljande samtal. Minimum är att uppföljning sker efter en vecka, tre månader och ett år. Om det finns behov ska uppföljning ske vid fler tillfällen. I bolagets säkerhetshandbok framgår att uppföljning av hot- och våldssituationer, såväl omedelbara åtgärder som uppföljande samtal, ska göras. Ingen tidsram anges för när detta bör ske. Enligt uppgift sker det generellt sett relativt nära tidpunkten för händelsen.

Enligt stadens säkerhetspolicy är säkerhet en del av verksamhetens riskhantering och kan beskrivas som förmågan att upprätthålla en definierad risknivå. Ledningen för bolaget ska minst årligen följa upp att säkerhetsnivån är acceptabel och återrapportera till styrelsen.

Inom bolaget upprättas årligen en skade- och säkerhetsrapport som redovisas för styrelsen. Vid februarimötet år 2018 fick styrelsen ta del av 2017 års rapportering. Rapporten är till sin karaktär beskrivande och innehåller kostnader för skador fördelat på typ av skada, antal personskador och incidenter med beskrivning av typ av skada eller incident. Därutöver anges att systematiskt brandskyddsarbete har genomförts i enlighet med Räddningstjänstens regelverk och att egenkontroller är genomförda och dokumenterade. Den sista punkten i rapporten beskriver vilket övrigt förebyggande säkerhetsarbete som har genomförts under året. Den innefattar inte en bedömning av om bolagets säkerhetsnivå är acceptabel eller ej. Innehållet i rapporten bygger på händelser inrapporterade i incidentrapporteringssystemet.

Inträffade händelser, latent hot och rutiner ska följas upp och handlingsplaner för hur befintliga rutiner kan förbättras och risker

minimeras ska upprättas. När det gäller inträffade händelser så tas det upp i samtal med medarbetare men också i distriktsråd och företagsråd. Granskningen kan inte identifiera att handlingsplaner upprättas för hur befintliga rutiner kan förbättras och risker minimeras.

Koncerngemensamt arbete

I juni år 2017 beslutade koncernledningen om en koncerngemensam handlingsplan för trygg och säker arbetsmiljö. En arbetsgrupp bestående av medarbetare, chefer och skyddsombud fick i uppdrag att ta fram förslag till koncerngemensamma insatser för att stärka tryggheten och säkerheten för medarbetarna. Målet var att komma fram till förslag för att få ett koncerngemensamt synsätt och arbetssätt för en trygg och säker arbetsmiljö. Tre fokusgrupper med 45 medarbetare från hela koncernen jobbade med att kartlägga nuläget och hitta förbättringsområden. En utgångspunkt var det koncerngemensamma resultatet av medarbetarenkäten. Arbetet mynnade ut i fyra förslag:

- koncerngemensam anvisning till säkerhetspolicyn och medarbetar- och arbetsmiljöpolicyn som förtydligar synsätt/förhållningssätt och rutiner
- koncerngemensamt utbildningsprogram
- metod för psykologisk första hjälpen
- koncerngemensamt incidentrapporteringssystem.

Under år 2018 tillträdde Framtidenkoncernens säkerhetschef med uppdrag att samordna säkerhetsarbetet för koncernen. I detta har personsäkerhetsprocessen setts över och under december månad ska koncernledningen ha fattat beslut om ett förslag som bland annat innefattar ett koncerngemensamt incidentrapporteringssystem, checklistor/mallar, årlig riskanalys avseende hot och våld, tre nivåer av situationsanpassade riskanalyser samt ett åtgärdsprogram. Utbildningsmoduler ska byggas upp och ett förberedande för införande av kamratstödjare ska påbörjas. Planen är att hela processen ska lanseras vid koncernens första ledningsforum under år 2019 för att därefter rullas ut i hela koncernen. Under arbetets gång framkom att befintliga resurser inte var tillräckliga varför ytterligare en koncerngemensam resurs har rekryterats.

Lekmannarevisorernas enkät

I granskningen ställdes en enkät till bolagets samtliga medarbetare i syfte att få en bild av upplevelsen av hot och våld. Fördelat per distrikt och huvudkontor var svarsfrekvensen enligt följande³:

Område	Angered	Backa	Centrum	Hisingen	Hjällbo
Svarsfrekvens i %	8.22	6.6	9.14	9.64	10.15
Område	Kortedala	Väster	Öster	H.kontor	Totalt
Svarsfrekvens i %	11.68	7.61	12.18	24.87	71.1

Utan hänsyn tagen till hur de olika distrikten och huvudkontoret har svarat var och en för sig framkommer att närmare 30 procent av de svarande någon gång under perioden har upplevt att de blivit utsatta för någon form av hotfull händelse.

Enkäten innehöll 23 olika typer av hotfulla händelser. På frågan vilken typ av händelse som inträffat kunde flera svar lämnas. Förutom två av dessa typer: ”våld med vapen” och ”hotfull gåva”, har samtliga markerats som en upplevd händelse. På frågan om hur många gånger personen blivit utsatt har cirka 35 procent av dessa svarat en gång och lika stor andel två till tre gånger. Cirka 16 procent har svarat tre till fem och närmare nio procent har svarat fler än fem gånger.

Över 60 procent har inte sökt stöd med anledning av händelsen. Av de som sökt stöd upplevde knappt 20 procent att de inte fått det stöd de behövde.

Närmare 80 procent angav att de inte gjort en tillbudsrapportering. Hälften av de som uppgett att de utsatts för en händelse svarade att händelsen inte dokumenterats på annat vis medan cirka 30 procent svarade att det hade skett en dokumentation och resterande att de inte visste. Cirka 24 procent uppgav att händelsen påverkat förmågan att utföra arbetsuppgifterna på ett negativt sätt och ungefär lika stor andel att det också påverkat privatlivet.

Så gott som 80 procent av de totalt antal svarande visste hur de skulle agera vid händelse av våld eller hot om våld medan 20 procent svarade nej på den frågan. Vi frågade även om det var känt att en kollega blivit utsatt, ungefär hälften svarade ja och lika många svarade nej. Cirka åtta procent uppgav att en närstående eller bekant blivit utsatt för en hotfull

---

³ Andelen per distrikt bygger på det totalt antal svarande.

händelse på grund av den svarandes yrkesutövning. Lite drygt 30 procent av dessa hade anmält detta till arbetsgivaren. Knappt fem procent hade också upplevt ett så kallat outtalat hot.

Bedömning

Bedömningen är att bolaget i sitt personsäkerhetsarbete kan bli mer följsamt mot gällande regelverk.

Säkerhetspolicyn anger att varje förvaltning och bolag i staden ska ha rutiner för hur en händelse ska hanteras. I rutinen ska det finnas tydligt beskrivet hur chefer och anställda ska gå till väga oavsett när och var händelsen uppstår. Vår bedömning är att bolaget i det avseendet bör se över de dokumenterade rutinbeskrivningar som finns och vid behov uppdatera och förtydliga dessa. Bolaget är skyldigt att följa fullmäktiges beslut, policydokument och riktlinjer och då menar vi att också hänvisningar till dessa gällande styrdokument bör finnas i säkerhetshandboken.

Bolagets årliga säkerhetsrapport innefattar korta beskrivningar av vad som har gjorts och vad som finns på plats. Vi anser att rapporteringen även ska ta ställning till om bolagets rutiner avseende hot och våld är ändamålsenliga och om bolaget har en acceptabel säkerhetsnivå.

För att möta de krav som finns i stadens riktlinje för personsäkerhet behöver bolaget i en handlingsplan tydliggöra hur rutinerna kan förbättras och riskerna minimeras. Det bör också säkerställas att uppföljande samtal efter hotfull händelse genomförs inom det tidsspann som riktlinjerna föreskriver.

Vår bedömning är att säkerhet är ett viktigt område som är både omfattande och komplext och därmed kräver omfattande resurser. Därför menar vi att ansvaret för säkerhetsarbetet bör ligga på en säkerhetschef med befogenhet att vara drivande och hålla ihop, initiera och genom stöd och uppföljning utveckla säkerhetsarbetet. Detta är också ett skall-krav uttryckt i stadens säkerhetspolicy. Frågan har uppmärksamats och rollen som säkerhetssamordnare kommer att förändras, vilket vi ser som positivt.

Både intervjuer och svar från vår enkät vittnar om att tillbud och incidenter inte rapporteras så som det är tänkt. Det innebär, enligt vår bedömning, att det finns en risk för att underlag till handlingsplaner, förebyggande åtgärder med mera ger en felaktig bild vilket i sin tur kan leda till fel åtgärder eller i värsta fall inga åtgärder alls. Vi ser även en risk för att våld och hot om våld kan normaliseras och ses som en del av arbetet. Med hänvisning till det nu pågående koncerngemensamma arbetet med syfte att skapa gemensamma synsätt och system för en trygg och säker arbetsmiljö bedömer vi att dessa risker kan omhändertas.

Som en följd av ovanstående bedömningar riktar vi följande rekommendation till styrelsen:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att i det utvecklingsarbete som pågår beakta de iakttagelser och bedömningar som framkommit i denna granskning.

Granskning av systematiskt brandskyddsarbete (SBA)

Utgångspunkter i granskningen

Enligt lagen om skydd mot olyckor (2003:778) ska ägare eller nyttjanderättsinnehavare till byggnader och anläggningar vidta de åtgärder som krävs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

Ett systematiskt brandskyddsarbete ska bedrivas och innebär att på ett strukturerat sätt planera, utbilda, öva, dokumentera, kontrollera, åtgärda och följa upp brandskyddsarbetet.

Utgångspunkten för säkerhetsarbetet i Göteborgs Stad är stadens säkerhetspolicy. Säkerhetspolicyen konkretiseras i en riktlinje för SBA. Riktlinjen förtydligar, kompletterar och ställer i vissa avseenden högre krav än lagstiftningen inom området.

Syftet med granskningen är att bedöma om bolaget bedriver ett systematiskt brandskyddsarbete i sin roll som fastighetsägare. Granskningen tar inte fasta på det systematiska brandskyddsarbete som bedrivs i bolagets egna lokaler utan är avgränsat till hyres- och lokalfastigheterna.

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer. I syfte att få förståelse för detta område har vi även fört samtal med Göteborgs Räddningstjänst.

Granskningen har utgått ifrån följande revisionskriterier:

- Säkerhetspolicy för Göteborgs Stad
- Riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete (SBA)
- Riktlinje för hantering av säkerhetsrisker
- Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3)
- Statens räddningsverks föreskrifter om skriftlig redogörelse för brandskyddet (SRVFS 2003:10).

lakttagelser

Organisation

Enligt riktlinjen för SBA ska alla byggnader som bolaget äger eller förvaltar ha ett dokumenterat SBA. Med detta menas bland annat att det ska finnas en dokumenterad brandskydds- och utrymningsorganisation som beskriver roller, genomförande och återsamlingsplats. Brandskydds- och utrymningsorganisationerna ska vara kända av samtliga anställda. I bolagets säkerhetshandbok finns dessa organisationer beskrivna med namngivna ansvarsfunktioner på en övergripande nivå. Varje distrikt och huvudkontoret har därutöver en egen plats i säkerhetshandboken med flera rubriker, exempelvis organisation och ansvar samt dokumentation. Samtliga distrikt och huvudkontoret har namngivna brandskyddschefer och brandskyddsansvariga. Tre distrikt saknar utrymningsledare, i den bemärkelsen att de inte finns namngivna. Huruvida detta enbart är en brist i dokumentationen eller en reell brist har inte verifierats. Dock har det av intervjuer framgått att kunskapen om vilka personer som innehar dessa ansvar generellt sett är låg.

Riktlinjen för SBA anger att varje bolag ansvarar för att riktlinjerna efterlevs och för att en gång om året rapportera status på SBA till sin styrelse. Vidare hänvisar riktlinjen till stadens säkerhetspolicy som säger att bolagsledningen minst en gång per år ska följa upp att säkerhetsnivån är acceptabel och återrapportera till styrelsen. Säkerhetssamordnaren (beskrivs under granskning av personsäkerhet, se ovan) lämnar årligen en skaderapport och information om säkerhetsarbetet till styrelsen. För år 2017 innefattade rapporteringen om SBA att brandskyddskontroller har genomförts i enlighet med Räddningstjänstens regelverk, samt att egenkontroller är genomförda och dokumenterade.

Enligt bolagets säkerhetshandbok är det brandskyddscheferna, tillika distriktscheferna, som ansvarar för att samordna SBA med övriga distrikt. Under granskningens gång har dokumentationen i säkerhetshandboken justerats i syfte att följa rådande praxis, det vill säga att det är samordnaren som ansvarar för denna samordning, inte distriktscheferna. Att en sådan samordning sker har inte kunnat verifierats i granskningen.

Utbildning och dokumentation

Riktlinjen anger vidare att personer i brandskyddsorganisationen ska ha den kunskap som krävs för att fullgöra sina uppgifter. Alla anställda ska ha tillräckliga kunskaper om SBA i förhållande till sina arbetsuppgifter och en särskild utbildningsplan ska upprättas som innehåller vilken typ av utbildning som ska ges samt när och hur ofta den ska ges. Enligt stadens riktlinje för hantering av säkerhetsrisker ska samtliga stadens medarbetare genomgå en grundutbildning i SBA vartannat år. Här konstaterar vi att bolaget avviker genom att i sin säkerhetshandbok deklarerar att detta ska göras vart tredje år. Vid intervju i ett av bolagets distrikt framkom att det var oklart när senaste utbildningen i SBA hade

hållits, det konstaterades dock att under de senaste fyra åren hade ingen sådan utbildning genomförts. Det var även oklart huruvida det i övrigt genomfördes utbildningar enligt gällande krav.

Bolaget har omfattande och utförliga mallar och dokument för SBA för varje distrikt och huvudkontoret i säkerhetshandboken. Dessa ger möjlighet att dokumentera genomförda utbildningar, kontroller, utrymningsövningar, brandtekniska installationer med mera. Granskningen visade dock att det inte fördes någon dokumentation i dessa mallar utan att den dokumentation som gjordes förvarades lokalt per distrikt. Bolagsledningen har beslutat att samtliga distrikt framgent ska använda FAST2 som systemstöd vid SBA.

Systematiska brandskyddskontroller i bostadshyreshus

I granskningen har intervjuer genomförts vid tre av bolagets åtta distrikt. Av dessa framkommer att genomförandet och frekvensen av det systematiska brandskyddsarbetet skiljer sig åt mellan distrikten. Samtliga av de intervjuade berättar att dokumenterade skyddskontroller i egen regi genomförs i någon form minst en gång per år (förutom de dagliga och veckovisa ronderingarna). Därutöver genomför upphandlade firmor mer avancerade kontroller, exempelvis kontroll av rökluckor. Detta görs antingen tillsammans med bolagets personal eller på egen hand och med varierande frekvens, beroende på distrikt.

Granskningen visar att det inte sker någon systematisk kontroll av att brister som framkommer i samband med skyddskontroller åtgärdas. Vid granskning av ett distrikts genomförda egenkontroller noterades att en iakttagelse som vid skyddskontrollen markerats som röd (allvarlig) inte hade blivit åtgärdad. När skyddskontroller genomförs externt skrivs protokoll. Resultatet av kontrollen i anmärkningar ska bristerna åtgärdas. Inte heller i dessa sammanhang görs efterkontroll, exempelvis i form av stickprov, för att konstatera att brister har åtgärdats.

Vid ett av distrikten framgår att mallen för skyddskontroller inte är anpassad till att olika fastigheter har olika typer av brandtekniska installationer. Det innebär att det blir otydligt vad som har kontrollerats och inte.

Ansvarsfördelning bostadshyresgäst och bolag

Riktlinjen anger att det ska finnas en överenskommelse som reglerar ansvaret mellan ägare/förvaltare och nyttjanderättshavare för samtliga byggnader som staden äger, förvaltar eller bedriver verksamhet i. Dessa aktörer ska ha en kontinuerlig samverkan kring brandskyddet.

I hyresavtal mellan bostadshyresgäst och bolaget anges att bolaget strävar efter att varje lägenhet ska ha en brandvarnare och att bolaget installerar en sådan på begäran av hyresgästen om en sådan saknas eller inte fungerar. Vidare framgår att det är bolaget som äger brandvarnaren och

ansvarar för att den fungerar vid monteringstillfället. Därefter övergår ansvaret för felanmälan, samt att byta batterier, till hyresgästen.

Ansvarsfördelning lokalhyresgäst och bolag

Avtalen

För uthyrning av lokaler (vissa) har bolaget ingått ett samarbetsavtal med Göteborgslokaler. Göteborgslokaler förbinder sig i detta avtal att ansvara för att angivna lokaler hyrs ut till marknadsmässiga villkor och att hyror inkommer. Även uppsägning och överlåtelse ingår i Göteborgslokaler ansvar, enligt detta avtal. Det finns ingen skrivning i avtalet som berör SBA. Samtliga lokalhyresavtal förvaras i ett gemensamt system. I intervjuerna framkom att vissa inte hade kännedom om var avtalen förvarades. Någon hänvisade till det gemensamma systemet men berättade också att de förvarades lokalt på distriktet, en annan intervjuperson visste inte var avtalen förvarades.

Brandskyddsklausul och gränsdragningslista

I avtalen med lokalhyresgästerna finns en brandskyddsklausul som fördelar ansvaret mellan hyresgästerna och fastighetsägaren. Till dessa ska en gränsdragningslista med förtydligande av ansvarsfördelningen finnas. I granskningen framkom en osäkerhet avseende förekomsten av dessa gränsdragningslistor.

Blockuthyrning innebär att en fastighetsägare hyr ut ett antal lägenheter i ett eller flera bostadshus till en hyresgäst som i sin tur hyr ut lägenheterna i andra hand. Bestämmelserna om blockuthyrning finns i hyreslagen. Vanligtvis handlar det om att lägenheter hyrs ut till olika typer av sociala boenden. Som exempel kan en hel fastighet, i vilken social resursförvaltning bedriver någon form av boendeverksamhet, hyras ut till lokalförvaltningen. Enligt bolaget förekommer det inte några andrahandsavtal mellan lokalförvaltningen och den verksamhet som bedrivs.

I granskningen har ett exempel på ett blockuthyrningsavtal granskats. I detta avtal saknas en ansvarsfördelning mellan bolaget och lokalförvaltningen. Enligt uppgift ska en gränsdragningslista mellan lokalförvaltningen och verksamheten gälla. Vidare förklaras att lokalförvaltningen i de fallen är att betrakta som ”fastighetsägare” med ansvar för exempelvis inomhusbrandposter, dörrar i brandcellsgräns, utrymningsvägar (inklusive utvändiga stegar och trappor), hänvisnings- och nödljusarmaturer, stigarledningar och rökluckor. Dessa uppgifter har inte verifierats i granskningen.

Uppföljning av avtal

Vid samtal med bolagets kontakt hos Göteborgslokaler framkom att Göteborgslokaler vid uthyrningstillfället går igenom avtalet inklusive brandskyddsklausul med hyresgästen. Därefter övergår informationsansvaret till fastighetsägaren, enligt Göteborgslokaler. Vidare har Göteborgslokalers förvaltare och det uthyrande bolagets förvaltare löpande kontakt och genomgångar, bland annat om vilka nya hyresgäster som tillkommer.

Intervjuer med företrädare för bolaget har visat att bolaget inte följer upp att hyresgästerna gör de kontroller, och efterlever de krav som brandskyddsklausulen innehåller. Det sker heller ingen återkommande dialog med lokalhyresgästerna kring de senares systematiska brandskyddsarbete. Däremot genomför Göteborgslokaler, för bostadsbolagens räkning, någon gång varje år brukarmöten med de ”stora” hyresgästerna, exempelvis Ica. Vid dess tillfällen ställs frågor på en övergripande nivå kring hur väl avtalet följs.

Krav på skriftlig redogörelse

Statens räddningstjänsts föreskrift (SRVFS2003:10) om skriftlig redogörelse för brandskyddet hänvisar till 2 kap. 3 § i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Föreskriften anger att ”krav på skriftlig redogörelse ska gälla för de byggnader eller andra anläggningar som omfattas av en eller flera av kriterierna i bilagan till denna författning.” I bilagan återfinns hotell och andra tillfälliga boenden, samlingslokaler, restauranger och andra liknande verksamheter, inrättningar för vård eller omsorg, förskoleverksamhet, skolverksamhet eller skolbarnomsorg med flera kriterier.

Den skriftliga redogörelsen ska skickas in till Räddningstjänsten där den utgör ett underlag till Räddningstjänsten kontroller av brandskydd. Enligt Räddningstjänsten i Storgöteborg ska den bestå av två delar. Del ett ska utgöra en allmän beskrivning av fastigheten och fyllas i av fastighetsägaren. Del två ska fyllas i av de verksamheter som finns i fastigheten och som omfattas av kravet.⁴

Vi konstaterar att bolaget hyr ut lokaler till verksamheter som faller in under ovan beskrivna kriterier. I säkerhetshandboken, under distriktsdelarna, finns två rutiner för SBA för lokalhyresgäster, beroende på typ av verksamhet. Den ena rutinen gäller för verksamheter med krav om

---

⁴ <http://www.rsgbg.se/foretag--organisation/skriftlig-redogorelse/> se också Statens räddningsverks föreskrifter om skriftlig redogörelse för brandskyddet (SRVFS 2003:10).

skriftlig redogörelse. Det framgår att redogörelsen ska skickas till Räddningstjänsten. En hänvisning till en länk anger vilka olika typer av verksamhet som omfattas av detta krav. Länken går till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) där innehållet i ovan beskrivna föreskrifts bilaga sammanfattats. Den andra rutinen gäller för övriga lokalhyresgäster där en enklare kontroll ska göras. Rutinen anger att detta sker via ett utskick där lokalhyresgästen svarar på ett tjugotal ja/nej frågor. Mallar för såväl skriftlig som enkel redogörelse finns i säkerhets-handboken. Informationen från redogörelserna ska, enligt rutinerna, loggas i en lokalhyresgästlista och redogörelserna samlas i en pärm hos respektive brandchef.

I granskningen framkommer att rutinen om skriftlig redogörelse inte följs. Vi har inte kunnat verifiera vare sig i intervjuer eller genom granskning av säkerhets-handboken att dessa skriftliga redogörelser upprättas, trots att bolaget har lokalhyresgäster som faller inom ramen för kriterierna.

När det gäller användandet den enkla redogörelsen tyder granskningen på att detta sker osystematiskt och i mycket låg omfattning.

Risikanalyt

Riktlinjen för SBA anger att arbetet ska grundas på helhetsbilden av byggnadens utformning, verksamheten, organisationen, brandtekniska installationer och riskbilden för respektive byggnad eller verksamhet. Det ska finnas en dokumentation som är tillräckligt omfattande för att säkerställa att skäliga brandskyddsåtgärder vidtas och hålls funktions-dugliga. Utifrån det framgår att alla verksamheter eller byggnader inte kräver samma SBA. I riktlinjen delas omfattningen av SBA in i tre nivåer enligt följande:

- *Grundläggande nivå*
Byggnader eller verksamheter med öppna ytor som går att överblicka, med låg riskbild. Lokalerna ska enkelt och snabbt kunna utrymmas vid fara.
- *Mellannivå*
Byggnader eller verksamheter med lokaler och ytor som kan vara svåra att överblicka och utrymma. Verksamheten eller byggnadens brandskydd kräver speciellt underhåll. Personer som vistas i lokalerna kan ha dålig lokalkännedom och kan därför behöva hjälpa att hitta vid en snabb utrymning.
- *Hög nivå*
Här ingår större och mer komplexa byggnader och verksamheter som omfattar många personer. Verksamheter med personer som sover och/eller har besökare med dålig lokalkännedom hamnar i denna nivå. Personerna som vistas i lokalerna kan behöva hjälp att utrymma.

Bolaget har inte delat in sina fastigheter i enlighet med ovan. I de löpande brandskyddskontrollerna menar en respondent att någon form av riskindelning ändå görs. Enligt bolagets säkerhetssamordnare har frågan lyfts muntligen i det koncerngemensamma säkerhetsrådet under sensommaren år 2018. Diskussion ska fortsatt pågå mellan systerbolagen.

I augusti år 2015 utbröt en kraftig brand i en av bolagets hyresfastigheter som påverkade omkring 200 boende. Mot bakgrund av denna brand genomförde bolaget tillsammans med Göta Lejon en riskinventering av samtliga fastigheter i syfte att identifiera riskfastigheter. Inventeringen genomfördes i alla distrikt utan Centrum under år 2018. Ett klassificeringsverktyg användes för att identifiera fastigheter med större behov av aktiviteter inom riskhantering/skadeförebyggande samt fastigheter med förhöjd exponering för storbrand. Resultatet har presenterats för företagsledningen. En del av resultatet var att totalbilden bör ägas centralt inom bolaget.

Byggnadstekniska beskrivningar

Enligt stadens riktlinje för SBA ska varje byggnad med brandtekniska installationer beskrivas med avseende på installationernas utförande och funktion och med avseende på hur installationerna används och kontrolleras. Vidare ska varje byggnad ha uppdaterade ritningar där brandcellsgränser och övrigt brandskydd är dokumenterat. Vid förändringar i byggnadens konstruktion eller utformning ska ritningar uppdateras och det ska säkerställas att brandcellgränser är intakta.

Bolagets fastighetsritningar ska, enligt uppgift förvaras i ett dokumentarkiv och information om brandtekniska installationer i ett ritningsarkiv. Vid förändring av verksamhet ska detta hanteras inom ramen för bygglov och ingå i projekteringsgruppens arbete. En kontrollansvarig som är myndighetens förlängda arm ska alltid finnas.

Uppdatering av brandskyddet utgör en del av gemensam byggprocess (GBP) och ansvarig projektchef ska se till att det blir gjort. I samband med ombyggnation är det vanligt att en brandskyddskonsult upprättar en så kallad brandskyddsutredning i vilken det ska beskrivas hur brandskydd och ritningar ska uppdateras.

Vi har inom ramen för granskningen begärt brandskyddsutredningar för en till fyra ombyggnationsprojekt per distrikt. Listan utifrån vilken utredningarna begärdes visade sig inte vara uppdaterad varför vissa av de efterfrågade projekten av olika anledningar föll bort. I de ombyggnadsprojekt som krävde bygglov kunde dock brandskyddsutredningar verifieras.

Bedömning

Lekmannarevisorerna gör bedömningen att bolagets systematiska brandskyddsarbete kan utvecklas i flera avseenden. Mot bakgrund av att alla byggnader och verksamheter inte kräver ett lika omfattande SBA bör bolaget utveckla och diversifiera riskanalysen med avseende på brand så att den i större utsträckning möter de krav som stadens riktlinje ställer. Den genomlysning av fastigheter som bolaget genomfört tillsammans med Göta Lejon är ett bra initiativ som med fördel kan utgöra grund för fortsatt riskidentifiering av bolagets samtliga fastigheter.

Vi menar att efterlevnaden av de egna rutinerna vad gäller enkel och skriftlig redogörelse bör säkerställas. I samråd med berörda lokalhyresgäster bör det upprättas skriftliga redogörelser som skickas till Räddningstjänsten. För att kunna avgöra i vilka fall detta är nödvändigt behöver en riskbedömning och kategorisering av samtliga fastigheter och verksamheter göras. Som ett led i detta arbete bör bolaget också utveckla brandskyddsdokumentationen för byggnaderna så att den tydligare beskriver befintliga brandtekniska installationer och övrigt brandskydd.

Då brandskyddsklausulen i lokalhyreskontrakten innebär ett delat ansvar för brandskydd anser vi att bolaget behöver utveckla arbetsformerna för att ha en löpande dialog avseende brandskydd med lokahyresgästerna. För att möta stadens krav om egenkontroller, och för att få en bättre bild av lokalhyresgästernas brandskyddsarbete, anser vi också att bolaget bör följa upp de krav brandskyddsklausulen ställer på lokalhyresgästerna.

Vidare menar vi att det generellt sett finns en otydlighet och osäkerhet kring ansvaret för kontroll av SBA när det gäller lokalhyresgäster. Fastighetsägarens ansvar vid händelse av brand bör förtydligas. Vi menar att det är särskilt viktigt att tydliggöra fastighetsägaransvaret då blockuthyrning görs, exempelvis till lokalförvaltningen då verksamheten bedrivs av tredje part vilket vanligtvis är någon form av socialt boende.

Syftet med stadens riktlinje för SBA är att arbetet ska ske enligt likformiga principer. För att leva upp till detta bör det säkerställas att det finns en tydlig, känd och tillgänglig dokumentation som fastställer ansvar, säkerställer att utbildningar genomförs enligt gällande krav samt visar att skyddsronder och vidtagna åtgärder genomförs.

För att förbättra följsamheten mot bolagets egna rutiner, och utveckla den uppföljning av SBA som ställs till styrelsen, behöver en sammanställd redovisning upprättas som bygger på det SBA som sker på distrikten och på huvudkontoret.

Den årliga redovisningen till styrelsen bör innehålla en sammanställd riskbild, en bedömning av om säkerhetsnivån är acceptabel, en uppföljning av stadens riktlinjer för SBA samt status på SBA.

Som en följd av ovanstående bedömningar riktar vi följande rekommendation till styrelsen:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att bolagets systematiska brandskyddsarbete bedrivs i enlighet med gällande krav.

Granskning av chefers förutsättningar i Göteborgs Stad

Stadsrevisionens granskning av chefers förutsättningar i Göteborgs Stad blev klar den 12 juni år 2018. Syftet med granskningen var att bedöma om nämnder och styrelser säkerställer att cheferna har tillräckliga förutsättningar för att fullfölja sina uppdrag på ett ändamålsenligt sätt.

Granskningen omfattade Angereds stadsdelsnämnd, Bostads AB Poseidon, Göteborg Energi AB, Göteborgs idrotts- och föreningsnämnd, Göteborgs trafiknämnd, kommunstyrelsen och Majorna-Linnés stadsdelsnämnd.

Stadsrevisionens bedömning var att de granskade nämnderna och styrelserna inte fullt ut säkerställer att cheferna har tillräckliga förutsättningar för att fullfölja sina uppdrag på ett ändamålsenligt sätt. Inom staden finns flera nämnder och bolag med kommunövergripande uppdrag. Dessa fattar löpande olika former av beslut som i allra högsta grad påverkar chefernas förutsättningar i stadens olika verksamheter. I granskningen gjordes därför inte separata bedömningar inom de nämnder och bolag som ingick i granskningen, med undantag för kommunstyrelsen. Samtidigt är chefernas förutsättningar en strategisk fråga för staden där alla verksamheter har en roll att spela. Revisionsrapporten har därför översänts för beaktande till samtliga nämnder och bolag i Göteborgs Stad.

Uppföljning av säkerhet på lekplatser

Lekmannarevisorerna granskade år 2017 Poseidons arbete med säkerhet på bolagets lekplatser.

Lekmannarevisorerna riktade kritik i form av en erinran till styrelsen och verkställande direktören med anledning av de brister som framkom i granskningen. Följande två rekommendationer lämnades också till styrelsen:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att se till att åtgärder vidtas omgående för de A-fel som ännu inte har åtgärdats.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att egenskaperna hos de lekplatser som finns inom bolagets bestånd upprätthålls i enlighet med gällande lagstiftning och standarder.

Vi har i år följt upp kritiken och rekommendationerna genom kontroll av stickprov samt intervjuer.

lakttagelser i den uppföljande granskningen

Åtgärdade A-fel

I granskningen år 2017 togs 49 stickprov (av totalt 302 lekplatser) i form av årliga besiktningsprotokoll. Vi noterade ett antal A-, B- och C-fel för två på varandra följande år (i granskningen benämnda som år ett och år två). A-fel innebär risk för allvarlig skada, eller stor risk för mindre skada och kräver omedelbar åtgärd. B-fel kan medföra mindre risk för mindre skada, eller stor risk för liten skada och bör åtgärdas snarast. När det gäller C-fel är det brister som normalt åtgärdas vid periodiskt underhåll och av en mindre allvarlig karaktär.

Syftet med stickprovgranskningen var att i ett jämförande perspektiv ta reda på i vilken omfattning noterade fel blev åtgärdade inom rimlig tidsram.

Stickprovgranskningen visade år ett totalt 113 fel. Av dessa var 14 stycken A-fel, 29 stycken B-fel och 70 identifierades som C-fel. År två noterades totalt 160 fel för samma lekplatser. Av dessa var 18 A-fel, varav sju stycken kvarstod från besiktningen året innan. Vid närmare kontroll konstaterades att ett av dessa A-fel även noterats i besiktningsprotokollet året innan det. Detta innebär att A-felet inte hade blivit åtgärdat under minst två års tid.

För de lekplatser som ingick i de 49 stickproven hade det totala antalet fel (från år ett till år två) ökat med 47 stycken. De mest allvarliga felen (A-felen) hade ökat med fyra, B-felen med 17 och C-felen hade blivit 26 fler.

Den uppföljande granskningen har i huvudsak tagit sikte på att granska 2018 års besiktningsprotokoll för samma lekplatser som ingick i stickproven 2017 och som år två hade A-fel. Vi har även begärt in dokumentation för vilka åtgärder som vidtagits för att komma till rätta med de noterade felen. Vi kallar 2018 för år tre.

Vid granskning av besiktningsprotokollen för år tre framkommer inga noterade A-fel. Enligt uppgift från bolaget visar 2018 års besiktning inte ett enda konstaterat A-fel på någon av bolagets lekplatser. Detta har inte verifierats i vår granskning.

Ett A-fel ska enligt bolagets rutiner åtgärdas inom en vecka och därefter ska en ombesiktning göras. Samtliga åtgärder utförs av bolagets egen personal alternativt en entreprenör med erforderlig kompetens utifrån bedömd svårighetsgrad. Det finns ingen dokumentation som visar när eller vilka åtgärder som har genomförts. Bolaget ställer inte heller några sådana dokumentationskrav.

Årlig besiktning i egen regi

Vid granskningstillfället år 2017 genomfördes de årliga säkerhetsbesiktningarna av externa upphandlade besiktningsfirmor. Upphandling gjordes genom avrop mot stadens ramavtal under år 2015 och två firmor blev tilldelade varsina fyra av bolagets totalt åtta distrikt.

Under året har bolaget, i syfte att genomföra den årliga säkerhetsbesiktningen i egen regi, utbildat egna besiktningspersoner. Tre av bolagets medarbetare har genomgått en tredagars utbildning. Efter genomförd utbildning kan deltagarna ansöka om certifiering hos certifieringsföretaget SERENO som granskar och bedömer personer och deras kompetens i enlighet med föreskrifter eller generellt accepterade kravspecifikationer. Är bedömningen att erforderlig kompetens och förmåga för att uppfylla aktuell föreskrift/kravspecifikation finns, kan ett certifikat över överensstämmelse utfärdas.

Inköpet av besiktningsutbildning genomfördes år 2018 som en direktupphandling för tre personer till ett värde av totalt 65 250 kronor (exklusive moms 52 200). Enligt stadens riktlinje för inköp och upphandling (punkt 4) ska direktupphandling göras så att konkurrensen tillvaratas genom att minst tre leverantörer tillfrågas. Direktupphandlingar vars värde överstiger 50 000 kronor ska dokumenteras skriftligt genom avtal eller överenskommelse.

Av dokumentationen ska det vidare framgå:

- det upphandlande bolagets namn
- vem som ansvarat för inköpet
- avtalsföremålet
- avtalets löptid och uppskattade värde
- när avtalet ingicks
- om och hur konkurrensen togs tillvara
- vilka leverantörer som tillfrågades
- hur många som lämnade anbud
- vilken leverantör som tilldelades avtalet
- det viktigaste skälet till tilldelningen
- att kontroll att direktupphandlingsgränsen inte överskridits utförts.

Bolaget har inte gjort en sådan dokumentation.

Enligt fullmäktiges regler för styrande dokument kan avsteg från fullmäktiges beslut göras när det finns godtagbara skäl. Sådant avsteg ska då beslutas av nämnd eller styrelse och alltid dokumenteras. Något avsteg från stadens riktlinje för inköp och upphandling har inte beslutats av styrelsen.

Den årliga säkerhetsbesiktningen för år 2018 har genomförts av personer inom bolaget som gått den ovan nämnda utbildningen. Enligt uppgift har dessutom fyra olika certifierade besiktningspersoner deltagit som utbildare och mentorer.

Därutöver har en stickprovskontroll av årets säkerhetsbesiktning genomförts av en extern certifierad besiktningsperson. Urvalet för vilka lekplatser som kontrollerats i denna stickprovsgranskning har under år 2018 gjorts av bolagets utemiljöstrateg. Enligt uppgift ska den här kvalitetssäkrande stickprovskontrollen genomföras årligen. Försättningsvis kommer urvalet att göras oberoende av bolaget genom att den externa besiktningspersonen utifrån en lista över bolagets samtliga lekplatser själv väljer de lekplatser som ska ingå i stickproven.

Anvisning för säkerhet på lekplatser

Bolaget har förtydligat och utvecklat befintliga rutiner. Rutinerna har sammanfattats i en anvisning för lekplatser och fastställts av vd den 14 juni 2018. Rutiner för funktionskontroll och rutinmässig visuell kontroll har kommunicerats till lekplatscoacher och miljövärdar/ utemiljöarbetare vid tre olika tillfällen under perioden januari till mars år 2018.

Även bolagets dokument, som utgör underlag för tillsyn, skötsel och underhåll av lekplatser av bolagets skötselentreprenörer och skötselpersonal inom utemiljöområdet, har i delar utvecklats. Funktionskontrollen har lagts in i FAST2 för att underlätta utförandet och uppföljningen av kontrollen ytterligare. Därutöver har en processbeskrivning av säkerhetsarbetet på lekplatser upprättats. Bland annat framgår att alla konstaterade A-fel ska rapporteras till berörd distriktschef.

Bedömning

Sedan granskningen genomfördes år 2017 bedömer vi att bolaget har genomfört ett förändringsarbete vilket vi ser som positivt.

När det gäller de A-fel som vi identifierade som ej åtgärdade vid stickproven i granskningen år 2017 konstaterar vi att de inte finns noterade i besiktningsprotokollen vid årets uppföljning av. Inte någon av bolagets totalt 302 lekplatser har vid årets besiktning visat brister som resulterat i A-fel. Huruvida detta betyder att felena har åtgärdats eller om det har skett

en mildare bedömning av bristerna går inte att säga. Därför menar vi att det är viktigt att vidtagna åtgärder dokumenteras. Särskilt viktigt är det då besiktningar genomförs i egen regi. Den årliga externa stickprovskontrollen bidrar till ett högre förtroende för de egna interna besiktningarna. För att stärka det ytterligare bör vilka lekplatser som ska kontrolleras göras av den som genomför den externa kvalitetssäkringen, inte av bolaget självt.

När det gäller inköpet av säkerhetsutbildningen har bolaget redogjort för att detta har gjorts genom ett direktupphandlingsförfarande. En direktupphandling ska, enligt stadens riktlinje för inköp och upphandling, dokumenteras. Det är i samband med direktupphandling viktigt att tillvarata konkurrensen på marknaden så långt det är möjligt. Det är också viktigt att följa det som staden föreskrivit ska gälla vid direktupphandling. Vi menar att bolaget i detta inte har varit följsamt mot stadens riktlinje då föreskriven dokumentation för direktupphandlingar inte har upprättats.

Sammantaget bedömer vi, mot bakgrund av de åtgärder som bolaget har vidtagit, att den kritik vi lämnade i form av en erinran år 2017 inte kvarstår. Lekmannarevisorerna bedömer också att tidigare rekommendationer har omhändertagits.

De åtgärder som vidtagits för konstaterade A-fel går inte att verifiera med anledning av att dessa åtgärder inte har dokumenterats systematiskt. Detta tillsammans med nya iakttagelser som framkommit i årets uppföljning medför att vi lämnar följande rekommendationer till styrelse och vd:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelse och vd att säkerställa att vidtagna åtgärder av de brister och fel som framkommer vid de årliga säkerhetsbesiktningarna av bolagets lekplatser dokumenteras systematiskt.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelse och vd att se till att årliga externa kvalitetskontroller av bolagets lekplatser genomförs oberoende av bolaget.

Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering

Den kommunala revisionen är ett lokalt demokratiskt kontrollinstrument med uppdrag att granska den verksamhet som bedrivs i kommunen.

Lekmannarevisorer är förtroendevalda och utses av kommunfullmäktige ur gruppen förtroendevalda revisorer (gruppen benämns som Stadsrevisionen). Lekmannarevisorerna har ett självständigt uppdrag att granska de bolag som helt eller delvis ägs av kommunen. I Göteborg utses i regel två lekmannarevisorer för varje bolag. Revisorerna är oberoende och granskar på kommunfullmäktiges uppdrag och därigenom indirekt också för medborgarna.

Resultatet av lekmannarevisorernas granskning redovisas i granskningsrapporter och granskningsredogörelser.

Revisorerna genomför också särskilda granskningar som i regel rör flera bolag och nämnder. Dessa redovisas löpande under året till kommunfullmäktige i revisionsrapporter.

Revisorerna tar även varje år fram en årsredogörelse som sammanfattar den granskning som gjorts i kommunen under det aktuella året.

Revisorernas rapporter hittar du på www.goteborg.se/stadsrevisionen.

Språkbruk och revisionstermer

När revisorerna har genomfört en granskning lämnar de ofta rekommendationer till de granskade nämnderna och bolagen. Ibland lämnar de även revisionskritik.

Rekommendationer lämnas när revisorerna ser brister i verksamheten. Rekommendationerna syftar till att utveckla och förbättra verksamheten.

Revisionskritik lämnas när revisorerna ser brister i verksamheten som är av mer allvarlig karaktär. Revisionskritik graderas genom begreppen erinran eller anmärkning. Anmärkning är allvarligast. När det gäller nämnderna kan en anmärkning lämnas med eller utan tillstyrkan om ansvarsfrihet.

Under kommande år följer revisorerna upp vilka åtgärder som nämnden eller bolaget har gjort för att följa revisorernas rekommendationer.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6

Göteborgs Stads kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se